

โครงการยกระดับคุณภาพสินค้าเกษตรสู่มาตรฐานและโครงการพัฒนาเกษตรกรรมยั่งยืน

ในปี 2562 กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้มีการกำหนดโครงการตามนโยบายสำคัญของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ โดยหนึ่งในโครงการสำคัญ คือ การกำหนดการควบคุมป้องกันอันตรายจากฟาร์มถึงโต๊ะอาหาร (From Farm to Table) สำหรับระบบการผลิตสินค้าเกษตร เพื่อพัฒนาและยกระดับมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารให้มีคุณภาพ ได้มาตรฐานสากล มุ่งหมายให้ผู้ผลิตและผู้บริโภคปลอดภัยจากอันตรายต่างๆ ที่อาจพบได้ในสินค้าเกษตรและอาหาร และคำนึงถึงความปลอดภัยของสิ่งแวดล้อม โดยดำเนินการตรวจรับรองมาตรฐานการผลิตทั้งระบบตั้งแต่ระดับฟาร์มผู้ผลิต สถานที่รวบรวมผลผลิต ไปจนถึงโรงงานแปรรูป เพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้แก่ผู้บริโภคตลอดห่วงโซ่การผลิต

สำนักวิจัยและพัฒนาการเกษตร เขตที่ 1 กรมวิชาการเกษตร ในฐานะหน่วยงานที่ทำหน้าที่ตรวจรับรองแหล่งผลิตพืชตามมาตรฐานระบบการจัดการคุณภาพการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับพืช (GAP) พืช และมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ จึงได้ดำเนินการตรวจรับรองมาตรฐาน ภายใต้ 2 โครงการ หลัก ได้แก่ โครงการยกระดับคุณภาพสินค้าเกษตรสู่มาตรฐาน ซึ่งประกอบด้วยกิจกรรมการตรวจรับรองแหล่งผลิต GAP พืช และการตรวจรับรองโรงงาน/โรงคัดบรรจุ GMP และโครงการเกษตรกรรมยั่งยืน กิจกรรมการพัฒนาเกษตรอินทรีย์ ทั้งนี้เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ในการยกระดับสินค้าเกษตรสู่มาตรฐานพัฒนาคุณภาพชีวิตของเกษตรกร ความปลอดภัยผู้บริโภคต่อไป

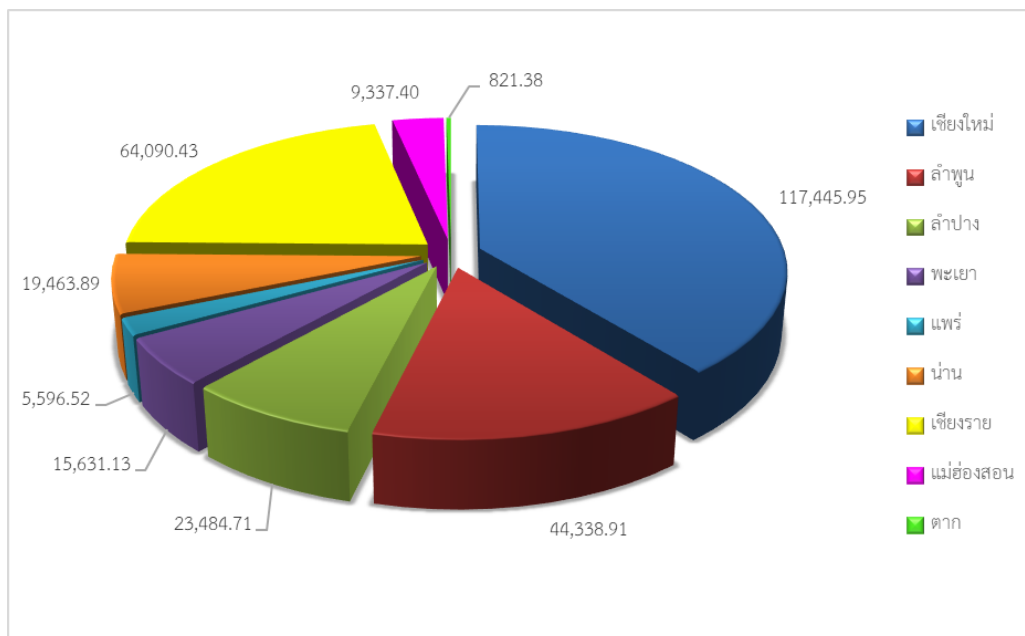
1 การตรวจรับรองแหล่งผลิตพืชตามมาตรฐานระบบการจัดการคุณภาพการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับพืชอาหาร (GAP)

1.1 ผลการดำเนินงานสะสม

ผลการดำเนินงานสะสมตั้งแต่เริ่มดำเนินการในปี 2547 จนถึงปัจจุบันมีเกษตรกรได้รับการรับรองแหล่งผลิตพืชตามมาตรฐานระบบการจัดการคุณภาพการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับพืชอาหาร (GAP) ในพื้นที่ 8 จังหวัดภาคเหนือตอนบน จำนวน 84,655 แปลง เกษตรกร 52,351 ราย พื้นที่ 300,210.32 ไร่ รายละเอียดดังตาราง ที่ 1

ตารางที่ 1 พื้นที่ที่ได้รับการรับรองแหล่งผลิตพืชตามมาตรฐานระบบการจัดการคุณภาพการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับพืชอาหาร (GAP) สะสมถึงปีงบประมาณ 2562

จังหวัด	การรับรองแหล่งผลิต GAP พืช (Q) สะสมถึงปีงบประมาณ 2562		
	จำนวนแปลง	จำนวนราย	พื้นที่ (ไร่)
1. เชียงใหม่	36,550	19,584	117,445.95
2. ลำพูน	10,143	8,035	44,338.91
3. ลำปาง	7,889	5,441	23,484.71
4. พะเยา	3,560	2,671	15,631.13
5. แพร่	1,512	1,216	5,596.52
6. น่าน	6,071	4,213	19,463.89
7. เชียงราย	15,345	9,696	64,090.43
8. แม่ฮ่องสอน	2,759	1,441	9,337.40
9. ตาก*	826	54	821.38
รวม	84,655	52,351	300,210.32

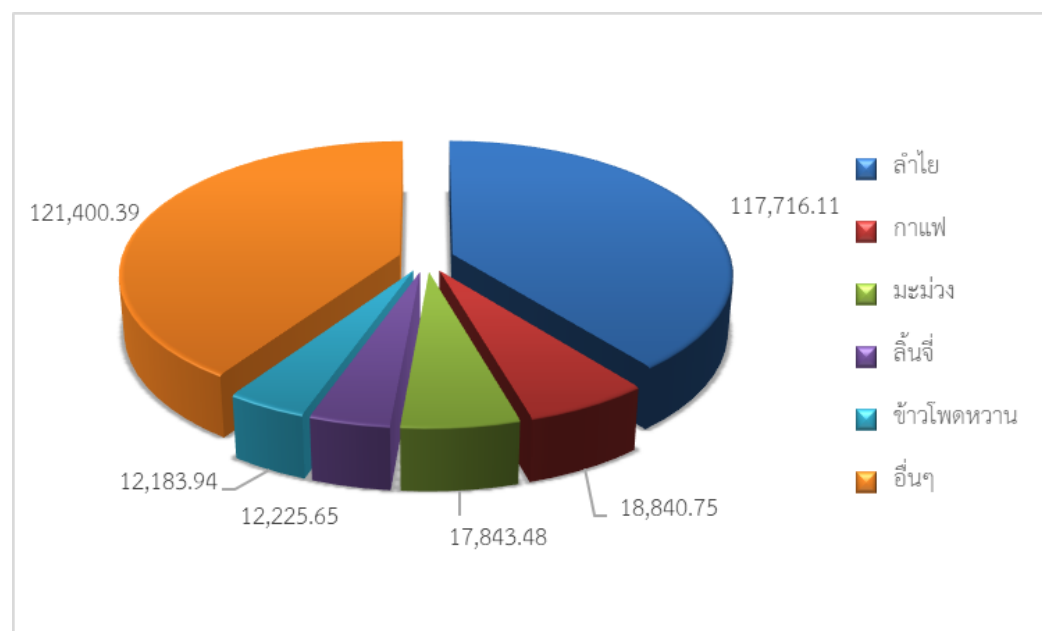

ภาพที่ 33 พื้นที่ที่ได้รับการรับรองแหล่งผลิตพืชตามมาตรฐานระบบการจัดการคุณภาพการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับพืชอาหาร (GAP) สะสมถึงปีงบประมาณ 2562

ผลการดำเนินงานสะสมตั้งแต่เริ่มดำเนินการในปี 2547 จนถึงปัจจุบัน พืชที่ได้รับการรับรองแหล่งผลิตพืชตามมาตรฐานระบบการจัดการคุณภาพการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับพืชอาหาร (GAP) ในพื้นที่ 8 จังหวัดภาคเหนือตอนบนมากที่สุด 5 อันดับแรก ได้แก่ ลำไย 117,716.11 ไร่ กาแฟ 18,840.75 ไร่ มะม่วง 17,843.48 ไร่ ลิ้นจี่ 12,225.65 ไร่ และข้าวโพดหวาน 12,183.94 ไร่ รายละเอียดดังตาราง ที่ 2

ตารางที่ 2 พื้นที่ของพืชที่ได้รับการรับรองแหล่งผลิตพืชตามมาตรฐานระบบการจัดการคุณภาพการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับพืชอาหาร (GAP) สะสมถึงปีงบประมาณ 2562

ที่	พืช	การรับรองแหล่งผลิต GAP พืช (Q) สะสมถึงปีงบประมาณ 2562		
		แปลง	ราย	ไร่
1	ลำไย	22,638	18,577	117,716.11
2	กาแฟ	3,046	2,831	18,840.75
3	มะม่วง	2,685	1,976	17,843.48
4	ลิ้นจี่	1,630	1,300	12,225.65
5	ข้าวโพดหวาน	2,886	2,025	12,183.94
6	อื่นๆ	51,770	25,642	121,400.39
รวม		84,655	52,351	300,210.32

ภาพที่ 34 พื้นที่ของพืชที่ได้รับการรับรองแหล่งผลิตพืชตามมาตรฐานระบบการจัดการคุณภาพการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับพืชอาหาร (GAP) สะสมถึงปีงบประมาณ 2562

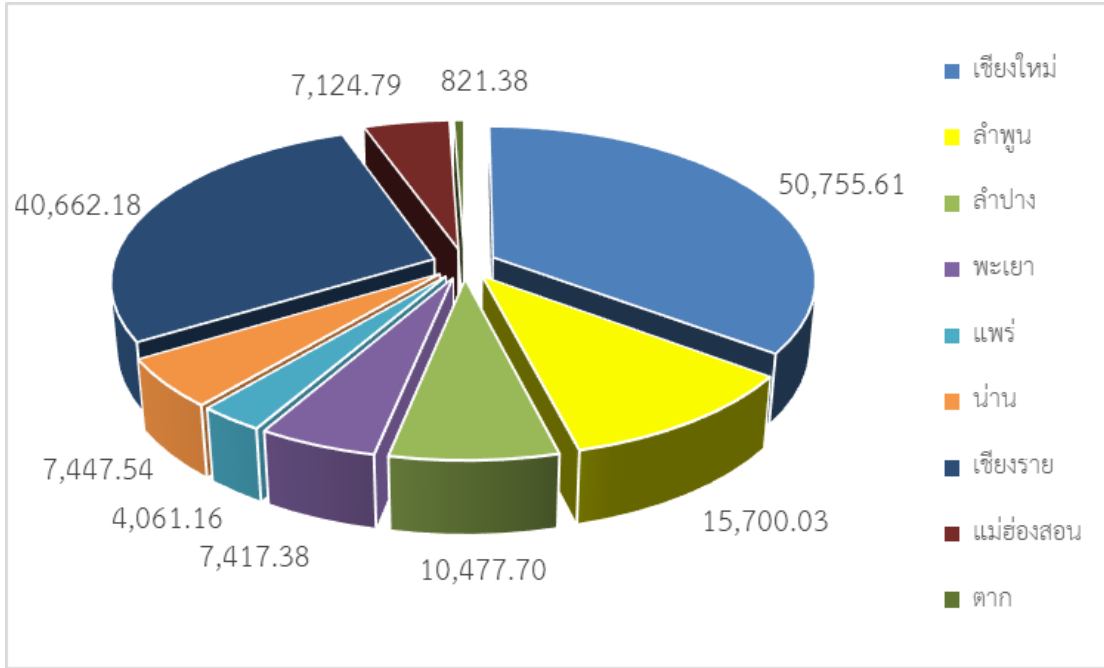
1.2 ผลการดำเนินงานตามแผนงาน ปีงบประมาณ 2562

ผลการดำเนินงานการตรวจรับรองแหล่งผลิตพืชตามมาตรฐานระบบการจัดการคุณภาพการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับพืชอาหาร (GAP) ในเขตพื้นที่ภาคเหนือตอนบน ตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2561 ถึงวันที่ 30 กันยายน 2562 พบว่าเกษตรกรได้รับการรับรองจำนวน 45,605 แปลง เกษตรกร 24,108 ราย พื้นที่ 144,467.77 ไร่ รายละเอียดดังตาราง ที่ 3

ตารางที่ 3 พื้นที่ที่ได้รับการรับรองแหล่งผลิตพืชตามมาตรฐานระบบการจัดการคุณภาพการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับพืชอาหาร (GAP) ในปีงบประมาณ 2562

จังหวัด	การรับรองแหล่งผลิต GAP พืช (Q) ในปีงบประมาณ 2562		
	จำนวนแปลง	จำนวนราย	พื้นที่ (ไร่)
1. เชียงใหม่	22,036	9,167	50,755.61
2. ลำพูน	3,973	3,139	15,700.03
3. ลำปาง	3,040	2,222	10,477.70
4. พะเยา	1,823	1,292	7,417.38
5. แพร่	976	753	4,061.16
6. น่าน	2,901	1,836	7,447.54
7. เชียงราย	8,288	4,951	40,662.18
8. แม่ฮ่องสอน	1,742	694	7,124.79
9. ตาก*	826	54	821.38
รวม	45,605	24,108	144,467.77

*จังหวัดตาก รับรองแปลงของมูลนิธิโครงการหลวง (โครงการหลวงเลอตอ)

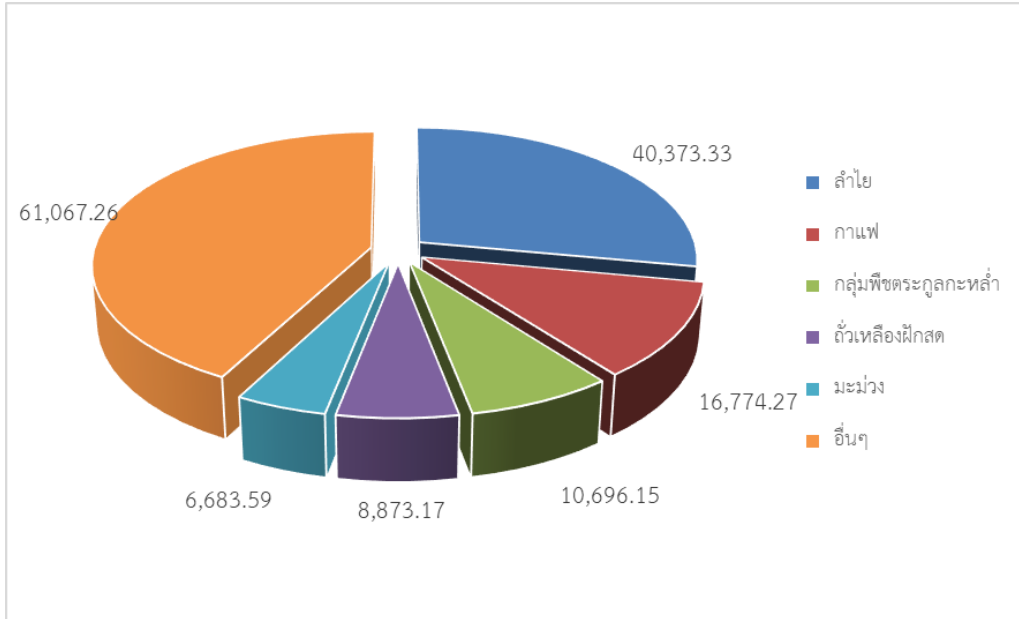

ภาพที่ 35 พื้นที่ที่ได้รับการรับรองแหล่งผลิตพืชตามมาตรฐานระบบการจัดการคุณภาพการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับพืชอาหาร (GAP) ในปีงบประมาณ 2562

ผลการดำเนินงานในปีงบประมาณ 2562 พืชที่ได้รับการรับรองแหล่งผลิตพืชตามมาตรฐานระบบการจัดการคุณภาพการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับพืชอาหาร (GAP) ในพื้นที่ 8 จังหวัดภาคเหนือตอนบนมากที่สุด 5 อันดับแรก ได้แก่ ลำไย 40,373.33 ไร่ กาแฟ 16,774.27 ไร่ กลุ่มพืชตระกูลกะหล่ำ 10,696.15 ไร่ ถั่วเหลืองฝักสด 8,873.17 ไร่ และมะม่วง 6,683.59 ไร่ รายละเอียดดังตาราง ที่ 4

ตารางที่ 4 พื้นที่ของพืชที่ได้รับการรับรองแหล่งผลิตพืชตามมาตรฐานระบบการจัดการคุณภาพการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับพืชอาหาร (GAP) ในปีงบประมาณ 2562

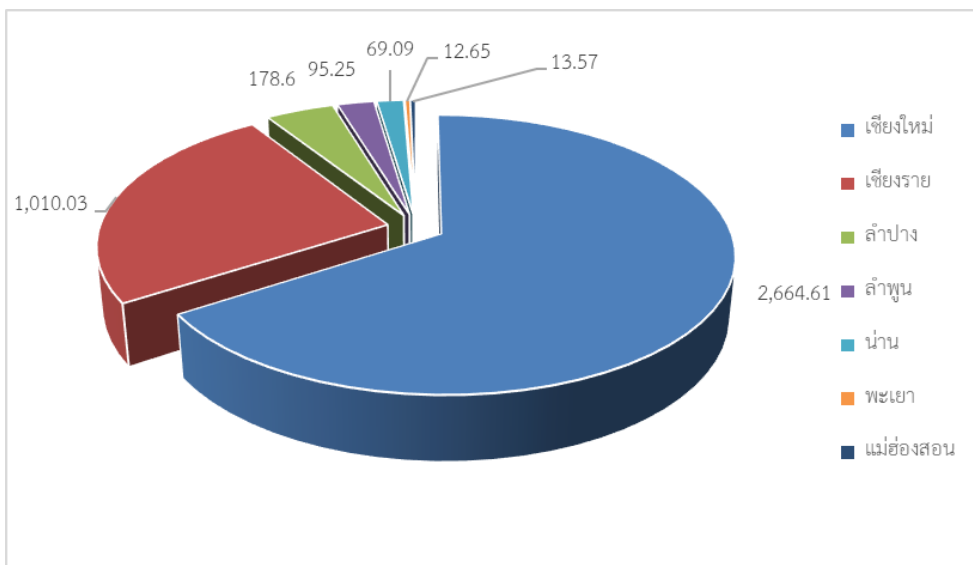
ที่	พืช	การรับรองแหล่งผลิต GAP พืช (Q) สะสมถึงปีงบประมาณ 2562		
		แปลง	ราย	ไร่
1	ลำไย	8,177	6,600	40,373.33
2	กาแฟ	2,838	2,648	16,774.27
3	กลุ่มพืชตระกูลกะหล่ำ	7,607	1,421	10,696.15
4	ถั่วเหลืองฝักสด	2,406	1,227	8,873.17
5	มะม่วง	864	616	6,683.59
6	อื่นๆ	23,713	11,596	61,067.25
รวม		45,605	24,108	144,467.76

ภาพที่ 36 พื้นที่ของพืชที่ได้รับการรับรองแหล่งผลิตพืชตามมาตรฐานระบบการจัดการคุณภาพการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับพืชอาหาร (GAP) ในปีงบประมาณ 2562

2 การตรวจรับรองแหล่งผลิตพืชอินทรีย์ (กทท.)

2.1 การตรวจรับรองแหล่งผลิตพืชอินทรีย์ ปีงบประมาณ 2562 ตามมาตรฐานสินค้าเกษตร เกษตรอินทรีย์ มกษ.9000 เล่ม 1-2552 ในเขตภาคเหนือตอนบน สำนักวิจัยและพัฒนาการเกษตร เขตที่ 1 มีเป้าหมายการตรวจรับรองแหล่งผลิตพืชอินทรีย์ทั้งสิ้น 1,280 แปลง สามารถตรวจรับรองได้ทั้งสิ้น 1,229 แปลง พื้นที่รวมทั้งสิ้น 4,043.80 ไร่ โดยจังหวัดที่มีพื้นที่ที่ได้รับการรับรองมากที่สุด ได้แก่ เชียงใหม่ เชียงราย และลำปาง ตามลำดับ รายละเอียดดังตาราง

ภาพที่ 37 พื้นที่ที่ได้รับการรับรองการผลิตพืชอินทรีย์ มาตรฐาน มกษ.9000 เล่ม 1-2552 ปีงบประมาณ 2562

ตารางที่ 5 พื้นที่ที่ได้รับการรับรองการผลิตพืชอินทรีย์ มาตรฐาน มกษ.9000 เล่ม 1-2552 ปีงบประมาณ 2562

ลำดับ	จังหวัด	ปี 2562	
		จำนวน (แปลง)	พื้นที่ (ไร่)
1	เชียงใหม่	1,070	2,664.61
2	เชียงราย	88	1,010.03
3	ลำปาง	13	178.6
4	ลำพูน	14	95.25
5	น่าน	37	69.09
6	พะเยา	3	12.65
7	แม่ฮ่องสอน	4	13.57
8	แพร่	-	-
รวม		1,229	4,043.80

ในการรับรองการผลิตพืชอินทรีย์ ส่วนใหญ่เป็นการปลูกพืชผัก รองลงมาได้แก่ พืชผสมผสาน ชา กาแฟ ไม้ผล เห็ด และพืชสมุนไพร ตามลำดับ รายละเอียดดังตาราง

ตารางที่ 6 พื้นที่ที่ได้รับการรับรองมาตรฐานการผลิตพืชอินทรีย์ มาตรฐาน มกษ.9000 เล่ม 1-2552 ปีงบประมาณ 2562 แยกตามขอบข่ายที่ได้รับการรับรอง

จังหวัด	พืชผสมผสาน		พืชผัก		ผลไม้		สมุนไพร		เห็ด		ชา		กาแฟ	
	จำนวน (ราย)	พื้นที่ (ไร่)	จำนวน (ราย)	พื้นที่ (ไร่)	จำนวน (ราย)	พื้นที่ (ไร่)	จำนวน (ราย)	พื้นที่ (ไร่)	จำนวน (ราย)	พื้นที่ (ไร่)	จำนวน (ราย)	พื้นที่ (ไร่)	จำนวน (ราย)	พื้นที่ (ไร่)
เชียงใหม่	290	578.1675	370	666.2911	7	31.75	2	1.50	8	2.9093	26	120.25	162	331.47
ลำพูน	5	53.2450	9	42.00										
เชียงใหม่	64	351.6495	121	360.6250	0	0.00			2	2.25				
เชียงราย	5	652.50	99	375.25					1	0.03	1	200.00		
ลำปาง	5	133.250	4	40.4836	1	3.00	2	1.00	1	0.87				
พะเยา	2	12.3750	1	0.2730										
แพร่														
น่าน	10	27.0730	4	4.5687	1	2.00			1	0.9480	21	34.50		
แม่ฮ่องสอน	1	1.0075	1	7.00	1	0.5600							1	5
รวม	382	1,809.2675	609	1,496.4914	10	37.31	4	2.50	13	7.01	48	354.75	163	336.47

2.2 การตรวจสอบรับรองคัตบรจุและการแปรรูปพืชอินทรีย์

การดำเนินงานการตรวจรับรองคัตบรจุและแปรรูปพืชอินทรีย์ ปีงบประมาณ 2562 มีเป้าหมายการดำเนินงานทั้งสิ้น 25 โรง สามารถตรวจรับรองได้ทั้งสิ้น 29 แปลง โดยมีรายละเอียดดังตาราง

จังหวัด	แผนการดำเนินงาน (โรง)	ผลการดำเนินงาน (โรง)	ได้รับการรับรอง (โรง)
เชียงใหม่	15	22	22
เชียงราย	8	5	5
ลำปาง	2	2	2
รวม	25	29	29

2.3 การสุ่มตัวอย่างดิน น้ำ พืช จากแปลง/โรงงาน

การดำเนินงานการสุ่มตัวอย่างดิน น้ำ พืช จากแปลง/โรงงาน ปีงบประมาณ 2562 มีเป้าหมายการดำเนินงานทั้งสิ้น 128 ตัวอย่าง สามารถตรวจรับรองได้ทั้งสิ้น 169 ตัวอย่าง ไม่พบสารตกค้าง 163 ตัวอย่าง โดยมีรายละเอียดดังตาราง

จังหวัด	แผนการดำเนินงาน (ตัวอย่าง)	ผลการดำเนินงาน (ตัวอย่าง)	ไม่พบสารตกค้าง (ตัวอย่าง)
เชียงใหม่	72	102	96
ลำพูน	4	9	9
ลำปาง	8	8	8
พะเยา	2	2	2
น่าน	15	19	19
เชียงราย	25	26	26
แม่ฮ่องสอน	2	3	3
รวม	128	169	163

2.4 การตรวจสอบและควบคุมการใช้ใบรับรอง/เครื่องหมายรับรองการผลิตพืชอินทรีย์

การดำเนินงานการตรวจสอบและควบคุมการใช้ใบรับรอง/เครื่องหมายรับรองการผลิตพืชอินทรีย์ ปีงบประมาณ 2562 มีเป้าหมายการดำเนินงานทั้งสิ้น 200 ใบ/เครื่องหมาย สามารถตรวจรับรองได้ทั้งสิ้น 218 ใบ/เครื่องหมาย โดยมีรายละเอียดดังตาราง

จังหวัด	แผนการดำเนินงาน (ใบ/เครื่องหมาย)	ผลการดำเนินงาน (ใบ/เครื่องหมาย)
เชียงใหม่	135	153
ลำพูน	5	5
ลำปาง	7	7
พะเยา	2	2
น่าน	15	15
เชียงราย	35	35
แม่ฮ่องสอน	1	1
รวม	200	218

หน่วยงานและพื้นที่รับผิดชอบตรวจรับรองแหล่งผลิตพืช

ที่	หน่วยงาน	พื้นที่ตรวจรับรองแหล่งผลิตพืช
1	กลุ่มถ่ายทอดเทคโนโลยี สวพ.1	จ.เชียงใหม่ อ.สันทราย, อ.เมืองเชียงใหม่, อ.แม่ริม, อ.สะเมิง, อ.แม่แจ่ม, อ.อมก๋อย, อ.สันป่าตอง, อ.หางดง, อ.สันกำแพง, อ.สารภี, อ.แม่ออน, อ.กัลยาณิวัฒนา, อ.ฮอด, อ.แม่วาง, อ.ดอยเต่า จ.ลำพูน อ.ทุ่งหัวช้าง, อ.บ้านธิ, อ.บ้านโฮ้ง, อ.เมืองลำพูน, อ.ลี้, อ.เวียงหนองล่อง
2	กลุ่มวิชาการ สวพ.1	จ.เชียงใหม่ อ.จอมทอง จ.ลำพูน อ.แม่ทา
3	กลุ่มควบคุมพระราชบัญญัติ สวพ.1	จ.เชียงใหม่ อ.ดอยหล่อ
4	ศูนย์วิจัยเกษตรหลวงเชียงใหม่ (ศกล.ชม.)	จ.เชียงใหม่ อ.ดอยสะเก็ด จ.ลำพูน อ.ป่าซาง
5	ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรเชียงใหม่ (ศวพ.ชม.)	จ.เชียงใหม่ อ.เชียงดาว, อ.เวียงแหง, อ.พร้าว, อ.แม่แตง, อ.แม่อาว, อ.ไชยปราการ, อ.ฝาง
6	ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรลำปาง (ศวพ.ลป.)	จ.ลำปาง
7	ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรแพร่ (ศวพ.พร.)	จ.แพร่ และ จ.พะเยา
8	ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรน่าน (ศวพ.นน.)	จ.น่าน
9	ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรที่สูงเชียงราย (ศวพ.กส.ชร.)	จ.เชียงราย
10	ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรแม่ฮ่องสอน (ศวพ.มส.)	จ.แม่ฮ่องสอน

ภาพที่ 38 กิจกรรมการตรวจแปลงสำนักวิจัยและพัฒนาการเกษตร เขตที่ 1 และหน่วยงานเครือข่าย